

Lezing uit Mattheüs 17: 1 - 9

Zes dagen later nam Jezus Petrus, Jacobus en diens broer Johannes met zich mee een hoge berg op, waar ze alleen waren. Voor hun ogen veranderde hij van gedaante, zijn gezicht straalde als de zon en zijn kleren werden wit als het licht. Plotseling verschenen aan hen Mozes en Elia, die met Jezus in gesprek waren. Petrus nam het woord en zei tegen Jezus: 'Heer, het is goed dat wij hier zijn. Als u wilt, zal ik hier drie tenten opslaan, een voor U, een voor Mozes en een voor Elia.' Hij was nog niet uitgesproken, of de schaduw van een stralende wolk gleed over hen heen, en uit de wolk klonk een stem: 'Dit is mijn geliefde Zoon, in hem vind ik vreugde. Luister naar hem!' Toen de leerlingen dit hoorden, wierpen ze zich neer en verborgen uit angst hun gezicht. Jezus kwam dichterbij, raakte hen aan en zei: 'Sta op, jullie hoeven niet bang te zijn.' Ze keken en zagen niemand meer, Jezus was alleen.

Inleiding

In de vertelling over de gedaanteverandering wordt op een verhalende wijze uitdrukking gegeven aan een visionaire ervaring van de vroege volgelingen van Jezus. Dit visioen volgt op de lijdensaankondiging van Jezus. Hiervoor had hij aan zijn leerlingen verteld dat hij naar Jeruzalem moest gaan om te lijden; hij zou daar gedood worden. Petrus had dit stellig ontkend: 'God verhoede het, Heer, dat zal u zeker niet gebeuren.' Daarop volgt de waarschuwing van Jezus, dat wie hem wil volgen, het kruis niet kan ontlopen. Deze woorden van Jezus markeren een omslag in zijn leven. Hij wordt zich ervan bewust dat hij irritatie en conflicten oproept bij de farizeeën en schriftgeleerden. Zij smeedden plannen om hem uit de weg te ruimen (Mat. 12: 14). Jezus was niet zo naïef dat hij dat niet in gaten had.

Zijn worsteling op leven en dood dwingt hem tot een keuze: gaat hij door op de ingeslagen weg en blijft hij trouw aan

zijn roeping, of brengt hij zichzelf in veiligheid door af te haken? Hij kiest uiteindelijk voor de trouw aan zijn roeping, ook al zal hij 'veel moeten lijden' en door zijn eigen religieuze leiders afgewezen worden. Zo trekt hij vrijwillig naar Jeruzalem om daar een gewelddadige dood te sterven.

De berg op

In deze gemoedstoestand gaat Jezus met drie leerlingen de berg op, om zich te bezinnen wat hem in deze crisis te doen staat. Zijn worsteling over zijn dreigende dood wordt zichtbaar gemaakt in een visioen.

In deze tijd zijn we niet meer zo vertrouwd met visioenen, maar in de Bijbel komen visioenen veelvuldig voor. Schrijvers van het Eerste en Tweede Testament beschrijven religieuze ervaringen als visioenen. In het evangelie worden kritieke momenten van Jezus beschreven als visionaire ervaringen. Een voorbeeld is de doop van Jezus in de Jordaan waarbij de hemel zich opent en Gods stem

klinkt. Ook het verhaal over de bestijging van de berg Tabor is beschreven als een visioen. Dit visioen bestaat uit drie afzonderlijke scènes.

- In de eerste scène verschijnen Mozes en Elia aan Jezus,
- De tweede scène gaat over de drie leerlingen die getuigen zijn van de visionaire ervaring van Jezus.
- De derde scène gaat over de stem die wordt gehoord.

1. Visionaire ervaring van Jezus

Laten we bij de eerste scène beginnen: Mozes en Elia verschijnen aan Jezus. In het visioen treden Mozes en Elia vanuit de werkelijkheid van God de leefwereld van Jezus en zijn drie leerlingen binnen. Mozes en Elia vertegenwoordigen de Wet en de Profeten. Zij waren door de dorheid en de leegte van de woestijn en door de vertwijfeling, teleurstelling en ontmoediging heen tot een ontmoeting met God gekomen (Ex. 24: 15-18; 1 Kon. 19: 8-9). In dit visioen gaat Jezus met hen in gesprek om houvast en inspiratie te vinden.

Tijdens dit gesprek verandert Jezus van gedaante. Zijn gezicht straalt als de zon en zijn kleding is wit als licht. Het stralende gezicht van Jezus roept Mozes in herinnering die de Sinaï afdaalde met een stralend gezicht 'omdat hij met God gesproken had' (Ex. 34: 29). God openbaarde zich ook aan Elia, waarbij hij zijn gezicht bedekte (1 Kon. 19: 13). Het stralen als het licht van de zon duidt op de intimiteit met God. Deze intimiteit vindt in dit visioen plaats tussen Jezus en God die ook betrokken is op Mozes en Elia.

2. Overschaduw van de leerlingen

De tweede scène gaat over de drie leerlingen van Jezus die in dit visionaire gebeuren zijn betrokken. Zij zien wat er

met Jezus gebeurt en zijn er getuige van. Petrus stelt voor om drie tenten te maken (17: 4). Het is mogelijk dat het woord 'tent' verwijst naar de *tent van samenkoms*t, die dient als woonplaats voor God tijdens de tocht van de Israëlieten door de woestijn naar het beloofde land. De tenten kunnen ook verwijzen naar de tempel in Jeruzalem, de plek waar volgens de joodse traditie God zijn woning op aarde heeft. Uit het vervolg blijkt dat er geen tenten meer nodig zijn als plaats om God te ontmoeten: een lichtende wolk overschaduwde allen terwijl Petrus nog spreekt.

Deze schaduw roept associaties op met Gods *sjechina*. Het hebreeuwse *sjechina* שכינה is afgeleid van *shachan* שכן dat 'wonen' betekent: 'Ik zal mijn sjechina onder jullie laten wonen' (Ex. 25: 8). In de joodse spiritualiteit duidt de sjechina op Gods tegenwoordigheid die zich kenbaar kan maken. Dat gebeurde op de berg Tabor. Petrus reageert daarop: 'Laten we drie tenten bouwen.' Op deze wijze probeerde hij Gods aanwezigheid vast te houden. Maar Gods presentie overstijgt ons en kunnen we niet vasthouden. Dat moest Petrus ervaren.

3. Er klinkt een stem uit de wolk

De derde scène van dit visioen is de stem die klinkt uit de wolk van Gods aanwezigheid. De drie leerlingen horen een stem met een boodschap over Jezus: '*hij is mijn Zoon, in hem vind ik vreugde*'. Op deze wijze worden de leerlingen opgeroepen om naar Jezus als Gods zoon te luisteren. Deze woorden grijpen terug op wat aan dit visioen is voorafgegaan: het verzet van Petrus. Hij verzette zich tegen Jezus' aankondiging van zijn lijden en sterven. De goddelijke stem maakt de aanwezige leerlingen zo bang dat ze 'op hun gezicht vallen' (Mat. 17: 6). Tegen deze achtergrond krijgen Jezus' woor-

den: 'Wees niet bang', een grote zegingskracht.

Betekenis van dit verhaal voor ons

Het verhaal over de gedaanteverandering staat in de context van het lijden en de dood van Jezus van Nazareth. Jezus vond uiteindelijk een uitzicht op zijn lijdensweg doordat God zich aan hem openbaarde. Hij wist zich verbonden met *lemand* die hem niet zou verlaten. *Ik ben er, ik ben er voor jou.*

Ook in deze tijd zijn er mensen die, net als Jezus, de berg op gaan om zich in tijden van leegte, moedeloosheid en uitzichtloosheid te oriënteren op bronnen van inspiratie. Het is goed dat je dan mensen ontmoet die kracht uitstralen en de bron in jou opnieuw laten stromen.

Soms merk je iets van *Gods aanwezigheid, die sterker is dan de dood; liefde die je vasthoudt op weg van je leven.*

Daarover schreef Titus Brandsma (1881-1943). Als geestelijk adviseur van de Nederlandse Katholieke Journalistenvereniging weigerde hij mee te werken met de verspreiding van het nepnieuws van de Duitse bezetter in de Tweede Wereldoorlog, dat het Nederlandse volk moest beïnvloeden. Hij had de moed de strijd voor een vrije pers aan te gaan en zette daarmee zijn leven op het spel. Als hij in de gevangenis van Scheveningen zit, schrijft hij een gedicht (12-13 februari 1942); u kent het vast wel. In zijn cel had hij een afbeelding van de gekruisigde Christus.

Via deze afbeelding kwam Christus hem tegemoet met zijn liefde. Deze genade gaf Titus de ervaring dat God hem in zijn gevangenschap nabij was:

*'O, Jezus, als ik U aanschouw,
Dan leeft weer, dat ik van U hou
En dat ook Uw hart mij bemint,
Nog wel als Uw bijzondere vrind.*

*Al vraagt mij dat meer lijdensmoed,
Och, alle lijden is mij goed,
Omdat ik daardoor U gelijk
En dit de weg is naar Uw Rijk.*

*Ik ben gelukkig in mijn leed,
Omdat ik het geen leed meer weet,
Maar 't alleruitverkorenst lot,
Dat mij vereent met U, o God.*

*O, laat mij hier maar stil alleen,
Het kil en koud zijn om mij heen,
En laat geen mensen bij mij toe:
't alleen zijn word ik hier niet moe.*

*Want Gij, o Jezus, zijt bij mij.
Ik was U nimmer zo nabij.
Blijf bij mij, bij mij, Jezus zoet,
Uw bijzijn maakt mij alles goed.'*

Met deze innerlijke zekerheid wist hij zich geborgen bij Jezus. Dat God zich kenbaar mag maken aan al die mensen die in deze tijd moeten lijden: aan slachtoffers van oorlog en geweld, aan die vele mensen op de vlucht en zonder dak boven het hoofd, aan al de hongerende en dorstende mensen, dat ze zich gedragen mogen weten door uw aanwezigheid.

Amen.

